Na vlnách Rádia Svobodná Evropa

Příběh Jaroslava a Pavla Pecháčkových

PROKOP TOMEK

Rádio Svobodná Evropa bylo více než 40 let významným fenoménem. Symbolem boje proti falšování informací, zamlčování událostí a cenzuře. Shodou okolností je po celou dobu existence provázelo jméno Pecháček.

OSUDY JAROSLAVA PECHÁČKA

Jaroslav Pecháček se narodil 4. září 1911 v Dolní Dobrouči u Ústí nad Orlicí. Vystudoval arcibiskupské gymnázium v Praze-Bubenči a Právnickou fakultu Univerzity Karlovy. V době univerzitních studií se angažoval v Klubu lidových akademiků. Po studiích byl úředníkem Ředitelství pro stavbu vodních cest v Praze, 26. září 1938 pak nastoupil na místo koncipisty Československého plavebního úřadu.

Ovšem současně se od studentských let angažoval v politice. Na zemském sjezdu Československé strany lidové v říjnu 1937 byl zvolen členem zemského výboru strany jako zástupce lidovecké mládeže. Přes oficiální rozpuštění politických stran za tzv. druhé republiky pokračovaly snahy o politické sdružování v nových podmínkách. Jako zástupce Mladé generace strany lidové byl členem přípravného výboru organizace Mladá národní jednota. To měla být mládežnická sekce jedné ze dvou nově povolených politických stran, pravicové Strany národní jednoty.

Březnová okupace 1939 ukončila snahy o samostatnou politiku v okleštěném státě. Jediným prostorem zůstala ilegalita. Jaroslav Pecháček se v červnu 1939 podílel jako zástupce ilegální organizace lidovecké mládeže na přípravách integrace mládežnických organizací politických stran do protinacistických odbojových aktivit. Mladé odbojáře měla sdružovat organizace Národní hnutí pracující mládeže. Spektrum účastníků bylo pestré, od pravicové Národní demokracie po komunisty. Programem byl boj proti germanizaci a za osvobození Československa.

Po odhalení těchto konspirativních snah byl Jaroslav Pecháček 29. května 1940 spolu se čtyřmi dalšími funkcionáři zatčen gestapem. Vazbu prodělával střídavě ve věznicích v Praze na Pankráci a v Terezíně, později krátce v Plzni, v bavorském Erbachu a v Drážďanech. Vrchním zemským soudem v Drážďanech byl 14. října 1941 odsouzen na 2 roky a 9 měsíců káznice za přípravu velezrady Německé říše.[1]

Až po Pecháčkově zatčení, 2. července 1940, se manželce paní Janě Pecháčkové, rozené Pácaltové, narodil první Pecháčkův syn Pavel.

Jaroslav Pecháček byl po odsouzení poslán do káznice ve Waldheimu. V roce 1944 byl po odpykání trestu z nacistického vězení propuštěn. Konce války se dočkal v ústraní jako úředník Hospodářského a mlékařského družstva v rodné Dolní Dobrouči, kde se narodil druhý syn Jaroslav. Na konci války se zapojil do práce místního ilegálního národního výboru.

Od 23. května 1945 byl Jaroslav Pecháček krátce zaměstnán znovu u Čs. plavebního úřadu. Po válce se stal funkcionářem Lidové strany, působil jako tajemník předsedy strany a místopředsedy vlády msgre Jana

1 Národní archiv ČR, fond (f.) Helena Koželuhová, signatura 4-1/30/1.

Šrámka. Skutečnost, že předválečný Šrámkův kritik a stoupenec konzervativního předsedy české zemské organizace Lidové strany Msgre Bohumila Staška se stal Šrámkovým tajemníkem, byla poněkud překvapivá. Politická scéna poválečného Československa se ale změnila. Po znovuotevření vysokých škol byl Pecháček zvolen čestným předsedou obnoveného Klubu lidových akademiků.

V únoru 1948 podal Jan Šrámek jak známo demisi. Musel odejít z politiky a v březnu 1948 se neúspěšně pokusil podruhé opustit Československo. Byl zatčen 21. března 1948 spolu s ministrem pošt Františkem Hálou. Stalo se to na venkovském letišti při čekání na odlet dohodnutým francouzským letadlem. Zbytek života prožili v přísné internaci, ve které Hála zemřel roku 1952 a Šrámek roku 1956.

Jaroslav Pecháček přešel po vytvoření nové Gottwaldovy vlády do funkce tajemníka Aloise Petra, nového ministra dopravy. Petr byl jedním ze zakladatelů prokomunistické „obrozené" Lidové strany. Za těchto okolností se rozhodl Jaroslav Pecháček odejít do zahraničí. Při rozhodování hrála patrně roli nejen bezvýchodná politická situace, ale i zkušenost čtyř let nacistického věznění. Podle svědectví jeho syna Pavla uprchl před reálně hrozící perzekucí, před kterou jej varoval známý z úřadu vlády, komunista Vilém Benda, zaměstnanec ministerstva informací.

Jaroslav Pecháček s manželkou odešli z Československa 20. března 1948. Přechod hranic přes pohraniční lesy ve studeném předjarním počasí by byl se třemi malými dětmi velmi riskantní. Pecháčkovi proto v pátek 19. března 1948 odvezli děti, Pavla ve věku sedmi let, tříletého Jaroslava a dvouletou Janu, ke tchyni na pražský Prosek. Počítali s tím, že dětem nebude doma ublíženo a oni

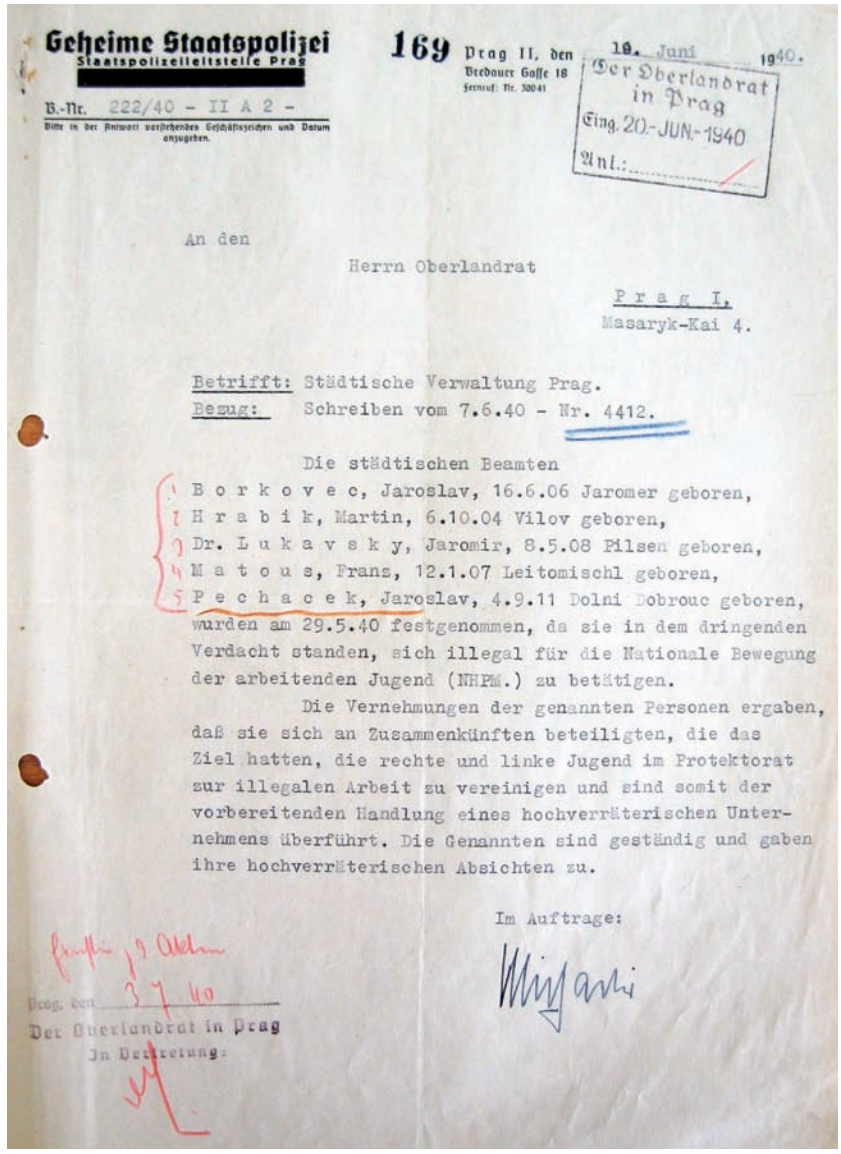

Geheime Staatspolizei
Staatspolizeileitstelle Prag

169 Prag II, den 19. Juni 1940.
Bredauer Gasse 18
Fernruf: Nr. 30041

B.-Nr. 222/40 - II A 2 -
Bitte in der Antwort vorstehendes Geschäftszeichen und Datum anzugeben.

Der Oberlandrat in Prag
Eing. 20-JUN-1940
Anl.:

An den
Herrn Oberlandrat
P r a g I,
Masaryk-Kai 4.

Betrifft: Städtische Verwaltung Prag.
Bezug: Schreiben vom 7.6.40 - Nr. 4412.

Die städtischen Beamten
1 B o r k o v e c, Jaroslav, 16.6.06 Jaromer geboren,
2 H r a b i k, Martin, 6.10.04 Vilov geboren,
3 Dr. L u k a v s k y, Jaromir, 8.5.08 Pilsen geboren,
4 M a t o u s, Franz, 12.1.07 Leitomischl geboren,
5 P e c h a c e k, Jaroslav, 4.9.11 Dolni Dobrouc geboren,
wurden am 29.5.40 festgenommen, da sie in dem dringenden Verdacht standen, sich illegal für die Nationale Bewegung der arbeitenden Jugend (NHPM.) zu betätigen.

Die Vernehmungen der genannten Personen ergaben, daß sie sich an Zusammenkünften beteiligten, die das Ziel hatten, die rechte und linke Jugend im Protektorat zur illegalen Arbeit zu vereinigen und sind somit der vorbereitenden Handlung eines hochverräterischen Unternehmens überführt. Die Genannten sind geständig und gaben ihre hochverräterischen Absichten zu.

Im Auftrage:

Prag, den 3 7 40
Der Oberlandrat in Prag
In Vertretung:

Zpráva gestapa o zatčení Jaroslava Pecháčka Foto: *Národní archiv*

že později zorganizují jejich odchod za hranice. Navíc předpokládali, že exil nebude trvat dlouho. *Rodiče poslali pro nás dalšího Šrámkova tajemníka Františka Boublíka. Přechod byl ale riskantní, sama babička nás odmítla vydat. Jak se ukázalo, místo, kde byli rodiče převedeni a kde bychom šly i my, navíc hlídali a na nějaké další uprchlíky stříleli.*[2] Odloučení od dětí nakonec trvalo téměř dvacet let.

Převedení Pecháčkových zorganizoval katolický kněz Wolfgang Jileček z Vimperku. Samotný přechod pak zajistila skupina nekomunistických příslušníků SNB z Vimperku a Kvildy.

2 Rozhovor autora s Pavlem Pecháčkem, 24. 5. 2007.

Pro zajímavost, převedení manželů Pecháčkových bylo prvním z řady podobných akcí této sítě. Dvanáctičlenná skupina příslušníků SNB byla ale nakonec odhalena a odsouzena 19. července 1949 ve Vimperku k jednomu trestu doživotí a celkem 110 letům vězení.[3] Přechod manželů Pecháčkových zůstal ale tehdy utajen. Státní bezpečnost zaznamenala zmizení Pecháčkových patrně až 23. března 1948. Vlnu odchodů do zahraničí nedokázala StB tehdy plně kontrolovat.

V belgickém Bruselu manželé Pecháčkovi prožili první bolestné Vánoce bez dětí. Nečekalo je zde žádné zajištění. Jaroslav Pecháček po dva roky manuálně pracoval, mj. v továrně na opravu jeřábů. Po dvou letech pobytu v Belgii se na výzvu svého známého z Lidové strany Pavla Tigrida přestěhoval s manželkou do německého Mnichova. Již od počátku se tak Jaroslav Pecháček podílel na budování rozhlasové stanice Svobodná Evropa (Radio Free Europe – RFE). Zaměstnancem stanice pak byl dalších 25 let. Ve vysílání užíval pseudonymu Pavel Borový. Zaměstnancem zůstal i po přestěhování do USA roku 1952. Pracoval v kanceláři RFE v New Yorku.

SKRYTÝ ZÁJEM STÁTNÍ BEZPEČNOSTI

Komunistickému režimu v Československu bylo vysílání RFE krajně nepříjemné. Od roku 1952, tedy prakticky od počátku vysílání, se například snažil znemožňovat poslech v Československu pomocí svých rušicích vysílačů. Shodou okolností byla ale v prvních letech existence RFE československá Státní bezpečnost paralyzována čistkami v řadách KSČ. V zahraničí měla tehdy rozvědka StB velmi slabé výsledky. Až od poloviny padesátých let se začala systematičtěji zabývat pokusy jakýmkoliv způsobem umlčet nepohodlné vysílání RFE. Mj. začala snad poprvé v srpnu 1955 uvažovat o možnosti získat ke svým plánům Jaroslava Pecháčka. Měla k tomu totiž zdánlivě ideální nástroj, jeho děti jako rukojmí.

V květnu 1955 byla vyhlášena prezidentem Antonínem Zápotockým poměrně široká amnestie. Mimo jiné byly prominuty tresty uložené za trestný čin opuštění republiky, pokud se uprchlík vrátil do Československa ve lhůtě šesti měsíců od vyhlášení amnestie. Tento repatriační program doprovodil režim 2. června 1955 vytvořením „Výboru pro zabezpečení osob, které se na základě amnestie vrátí do ČSR". Výbor byl formálně ustaven ústředním výborem Národní fronty a začal dokonce vydávat vlastní týdeník (později čtrnáctideník) „Hlas domova". Údajným programem tohoto periodika mělo být *pravdivě informovat o situaci navrátilců a odhalovat špinavou politiku tzv. exilových vůdců*. „Hlas domova" byl ale jen dezinformačním a propagandistickým nástrojem fungujícím podle stejných pravidel jako ostatní tehdejší komunistický tisk. Publikoval pochopitelně i příspěvky „navrátilců", mj. ojediněle i bývalých zaměstnanců Rádia Svobodná Evropa.[4]

Jak se v praxi ukázalo, fungoval Výbor především jako krycí podnik Státní bezpečnosti, která se takto snažila organizovat více či méně dobrovolné návraty vytipovaných uprchlíků do ČSR. V říjnu 1955 tak využila StB této své akce Návrat k sondování možnosti přimět Jaroslava Pecháčka k návratu, nebo ho alespoň zastrašit.

Dne 25. října 1955 navštívil babičku dětí Marii Pácaltovou příslušník rozvědky Státní bezpečnosti ppor. Jan Rückert „Rybín", který se vydával za zaměstnance právního odboru ministerstva vnitra. Přesvědčoval ji, aby vyzvala dopisem manžele Pecháčkovy k návratu do Československa a k setkání s čs. úřady k projednání formalit. Babička údajně svolila, takže Rückert nepoužil svůj záložní zastrašovací plán: *V případě záporného postoje příbuzných ČEŇKA k otázce jejich návratu je požádám o vydání fotografií ČEŇKOVÝCH dětí za účelem evidence nezletilých osob, jejichž rodiče žijí ilegálně za hranicemi.*[5] Pod krycím heslem Čeněk vedla rozvědka akci na získání Jaroslava Pecháčka.

Je otázka, nakolik byl tento údajný výsledek návštěvy ppor. Rückerta reálný a nakolik jej účelově přibarvil. Podle svědectví Pavla Pecháčka neměla babička ani děti s rodiči v té době žádný písemný styk. Jaroslav Pecháček později tvrdil, že nechtěl dětem korespondencí ještě více komplikovat situaci. Až v šedesátých letech, v době politického uvolnění, začala dětem od rodičů přicházet finanční podpora, ale stále jen z krycích adres. Něco se rodiče mohli dozvědět o svých dětech z občasných rozhovorů s návštěvníky z Československa: *Otec říkal, že první člověk, který mě znal a který mu o mně povídal, byl Jiří Šlitr. Otec se s ním setkal někde v cizině. A Šlitr se se mnou přátelil. Vyprávěl mu, jak se mám, co dělám, jakej jsem. Další, kdo mu o mně vyprávěl, byl po své emigraci Vladimír Pucholt.*[6]

V březnu 1956 byl rozvědkou StB školen tajný spolupracovník „Mario" (ing. Václav Červený, který znal Pecháčka z Lidové strany) k návštěvě Jaroslava Pecháčka během své legál-

3 *Archiv bezpečnostních složek* (dále *ABS*), f. vyšetřovací spisy, a. č. V-3352n MV.

4 CAJTHAML, Petr: Vraťte se do ráje. Aneb vše odpuštěno. In: *Securitas Imperii 13*, ÚDV Praha 2006.

5 *ABS*, f. hlavní správa rozvědky (dále I. správa SNB), objektový svazek (dále OBS) reg. č. 10081/ 369. Akce ČENĚK – návrh, ppor. Jan Rybín, 18. 10. 1955.

6 Rozhovor autora s Pavlem Pecháčkem, 7. 11. 2007.

Jaroslav Pecháček se spolupracovnicemi v RFE, 70. léta Foto: *ABS*

ní cesty do Německa. Ovšem k návštěvě ve skutečnosti dojít nemohlo, protože v té době Pecháčkovi již čtyři roky žili v USA. Tento jasný nesmysl dokládá skutečnost, že Státní bezpečnost měla někdy velmi omezený přehled i o základních faktech. O tom svědčí i skutečnost, že v červenci 1957 uložila rozvědka Pecháčkův svazek do archivu s tím, že již údajně nepracuje v RFE. StB tedy nevěděla, že je mimo Německo dokonce již pět let a že je stále zaměstnancem RFE, ovšem v americké kanceláři v New Yorku.

V listopadu 1957 založila Krajská správa MV Praha na Jaroslava Pecháčka agenturně pátrací svazek. Důvodem tohoto rutinního opatření byla prověrka, zda Jaroslav Pecháček nepůsobí nějak proti režimu. V září 1961 byl svazek uložen s tím, že *do dnešní doby nebylo zjištěno, kde se nachází a že by zpravodajsky pracoval proti ČSSR* (sic). Krajská správa MV Praha byla kontrarozvědnou součástí StB, tedy pracovala vesměs s informacemi získanými na území státu. Přesto je překvapující, že informační výměna a koordinace mezi jednotlivými součástmi StB byla tehdy tak špatná a poznatky o práci Jaroslava Pecháčka v zahraničí se z rozvědky na krajskou správu StB očividně nedostaly.[7]

V roce 1966 se Jaroslav Pecháček s manželkou a dcerou Marií, narozenou v USA, vrátil zpět do Mnichova, kde se stal po Juliu Firtovi vedoucím čs. vysílání RFE. V této funkci působil až do roku 1975, kdy odešel na odpočinek. Žil pak s rodinou v USA. Jaroslav Pecháček zemřel 20. listopadu 1997 v americké Atlantě.

V roce 1980 uložila rozvědka svazek Jaroslava Pecháčka do archivu. Rozvědka v závěrečném dokumentu svazku konstatovala, že během rozpracování „typa Čeňka" nebyl nikdy

7 *ABS*, f. svazky kontrarozvědného rozpracování, a. č. 55202 (zaveden 11. 4. 1957, archivován 12. 9. 1961).

uskutečněn žádný jeho kontakt ani pokus o získání, a to ani s využitím jeho dětí, fakticky rukojmích. V té době už ale žádné z dětí Jaroslava Pecháčka nežilo v Československu.

PŘÍBĚH PAVLA PECHÁČKA

Pavel Pecháček se narodil v červenci 1940, krátce po otcově uvěznění za protinacistickou činnost, a byl nejstarší ze tří dětí, které zůstaly po roce 1948 na dlouhých dvacet let bez rodičů v Československu. Nebylo mu ani osm let. Už tak těžká životní situace byla ještě znásobena tím, že se děti díky rodičům staly automaticky občany druhé kategorie. Přesto se Pavlu Pecháčkovi podařilo vystudovat střední školu, ovšem mimo trvalé bydliště. Nejprve v Poděbradech, dokončil ji nakonec v Praze, ale v jiném městském obvodě. Po škole musel v lednu 1958 nastoupit jako pomocný dělník do výroby kamen u Kovodělného podniku v Praze. Již v roce 1959 se hlásil bezvýsledně na DAMU. Přestože zkoušky udělal, přijat z kádrových důvodů nebyl.

V letech 1959–1961 byl povolán na dvouletou základní vojenskou službu. Tehdy o něj projevila poprvé aktivní a skrytý zájem Státní bezpečnost. Vojenskou kontrarozvědkou byl podezříván z úmyslu zběhnout do cizíny, případně z nepřátelské činnosti proti státu. Příčinou měli být v obou případech rodiče. Pro taková podezření patrně nebyly žádné věcné předpoklady, šlo o rutinní zájem daný kádrovým původem.

Ještě v době vojny se Pecháček znovu pokusil o přijetí na DAMU. V pomalu se měnících politických podmínkách byl ke studiu přijat a zahájil je v lednu 1961. Předcházelo tomu ale odvolání proti pochopitelně zprvu negativnímu výsledku přijímacího řízení a stížnost zaslaná na ÚV KSČ. Nebyl tehdy jediným kádrově problematickým studentem. V té době studoval DAMU například i Václav Havel.

V lednu 1965 byl Pavel Pecháček, tehdy ještě student DAMU, oboru režie a dramaturgie, přijat do Československého rozhlasu na místo režiséra v hlavní redakci zpravodajství. Zaměstnání na kádrově dosti sledovaném místě napomohla nejvíce asi jeho relativně dlouhá rozhlasová praxe. Už v osmnácti letech, ještě jako pomocný dělník, přispíval do vysílání sportovními reportážemi. Zavedl se v rozhlase natolik, že jeho „kádrová nevhodnost" byla objevena až později, při hlubší kádrové prověrce. Nakonec se v rozhlase udržel, ačkoliv jeho pracovní zařazení provázely spory v tamní organizaci KSČ, která měla pochopitelně zásadní vliv na kádrovou politiku rozhlasu. Od března 1968 pracoval jako režisér v Hlavní redakci pro děti a mládež.

V červnu 1965 předvolala Pavla Pecháčka k výslechu Státní bezpečnost. Předmětem bylo údajně rutinní ověřování údajů o příbuzných v zahraničí. StB neměla, zdá se, na Pavla Pecháčka žádné další požadavky. O tom svědčí záznam o pohovoru, který za 5. oddělení odboru II/A Krajské správy MV Praha vedl shodou okolností jakýsi por. Minařík.[8]

Pavel Pecháček neměl tehdy patrně žádné konkrétní povědomí o charakteru a skutečném významu otcovy práce v zahraničí. První informací publikovanou v Československu o Jaroslavu Pecháčkovi jako vedoucím čs. vysílání byla reportáž skupiny mladých novinářů týdeníku Student z návštěvy mnichovského sídla RFE. První část reportáže byla otištěna v časopise Student číslo 30 v červenci 1968. Pokračování vyšlo v Obraně lidu.[9]

Kontakt s Pavlem Pecháčkem v roce 1966 převzal I. (rozvědný) odbor Krajské správy MV Praha. O tom svědčí záznam v registru svazků Krajské správy MV Praha z 13. května 1966, kdy byl zaregistrován k Pavlu Pecháčkovi svazek „kandidáta informátora".

Rok 1966 byl pro Pecháčka rušný. V květnu obhájil na DAMU diplomovou práci a dostudoval. V létě využil tehdejší možnosti výjezdu do Jugoslávie na cestovní přílohu k občanskému průkazu. Po osmnácti (!) letech se v zahraničí spolu s bratrem Jaroslavem setkal s rodiči, a poprvé se sestrou Marií, narozenou roku 1952 v USA.

Já jsem ještě před cestou nevěděl, co dělá otec ve Svobodné Evropě. To mi řekla máma v nestřežený chvilce: „Tak mi řekněte, co ten táta dělá" a máma špitla: „Šéfa". A já, když jsem odjížděl po tom krátkým pobytu přes Bulharsko s bráchou domů, tak jsme nevěděli, že úplnýho šéfa. Já myslel, že je třeba šéf zpravodajství, já netušil, že je šéf celého československého vysílání. On i tehdy, ačkoliv se hodně bavil o politice, ačkoliv mi řekl pro případ nepříjemností, co můžu říkat a co jsou nevinné věci, on mi kompromitující věci ani neřekl. Ale pamatuju si, že jsme se dohadovali, kdyby jako policajti něco vyštrachali, tak co mám říct. … On ani o kolegách nemluvil… Já jsem si říkal, že jako dítě mám po těch dvaceti letech právo se s rodiči sejít. Ať se mnou pak dělají, co chtějí, vyhodí z rádia, nebo ne, to už mi bylo jedno.[10]

Po návratu do Československa byl v srpnu 1966 předvolán na StB a dotazován na otce. Po dohodě s ním, protože ten zájem StB o svoji osobu předvídal, sdělil Pavel Pecháček jen předem dohodnuté informace a napsal v tomto duchu i požadovanou písemnou zprávu.

8 Jde o náhodnou shodu jmen, pozdější „kapitán" Pavel Minařík v té době nebyl ještě v Brně získán ani jako tajný spolupracovník správy rozvědky MV.

9 Hovory v Anglické zahradě. Rádio Svobodná Evropa I – historie. In: *týdeník Student* č. 30, 24. 7. 1968, s. 1 a 3.

10 Rozhovor autora s Pavlem Pecháčkem, 7. 11. 2007.

Vyhodnocením pohovoru Státní bezpečnost patrně usoudila, že Pavel Pecháček je „nevhodný typ" pro spolupráci a kontakt na úrovni „kandidáta informátora" s ním již 22. února 1967 ukončila.[11]

Přesto došlo po tomto datu ještě k dalšímu pohovoru, a to 11. dubna 1967. Pecháček tehdy Státní bezpečnosti zdůrazňoval, že neudělá nic, co by otci mohlo uškodit. Trval na tom, že otec by nikdy na spolupráci s StB nepřistoupil. Souhlasil nakonec se zprostředkováním otcova setkání s příslušníky MV s výhradou, že se bude hovořit o otázkách výměny technických zkušeností z oblasti rozhlasového vysílání. Na záznamu o tomto pohovoru je připsána rukopisná poznámka jednoho z příslušníků StB: *Bude to těžká práce*.[12] Nakonec to byl poslední pohovor s Pavlem Pecháčkem, od dalšího nátlaku StB ustoupila.

Metoda získávání spolupracovníků v zahraničí s pomocí jejich příbuzných byla pro Státní bezpečnost zcela rutinní. Ale nejen v tomto, i v celé řadě dalších podobných pokusů byla StB neúspěšná. Pavel Pecháček logicky toužil setkat se po dlouhých letech s rodiči a to stálo za předvídatelné obtěžování Státní bezpečností. Svého otce, o kterého StB jedině šlo, nijak nepoškodil. Bezpochyby s ním dohodl taktiku svého jednání s StB. Ve všech třech záznamech z pohovorů Pavla Pecháčka se Státní bezpečností byla probírána výhradně osoba jeho otce.

Rozvědka StB zkoušela i jiné cesty. V roce 1966 vyslechla i švagra Jana Pácalta, který rovněž v roce 1966 vycestoval do Vídně, kde se setkal se sestrou a jejím manželem.[13] Ani tato iniciativa nebyla pro StB úspěšná.

V ZAHRANIČÍ

Pro StB nebyl Pavel Pecháček koncem šedesátých let patrně ještě příliš zajímavý, což se změnilo po emigraci počátkem září 1968. Po srpnové okupaci považoval už zcela oprávněně život v Československu za neperspektivní. Podařilo se mu tehdy odjet z Československa formálně na dovolenou do Jugoslávie. Ve skutečnosti mířil do Rakouska spolu s manželkou, dvěma dětmi a bratrem Jaroslavem. Do Vídně pro ně přijeli z Mnichova rodiče.

Sestra Jana se do USA vystěhovala formálně legálně (fingovaný sňatek s cizincem) již rok předtím. Babička Marie Pácaltová, která děti opatrovala od roku 1948, zůstala v Praze a zemřela počátkem sedmdesátých let. V Praze zůstala i jedna z matčiných sester, Blažena Pácaltová, zatímco druhá, Marie Kalašová, se vystěhovala do Kanady.

Vstup do nového života byl pro Pavla Pecháčka díky rodičům zdánlivě poněkud snadnější. Vzhledem k jeho profesi a rozhlasovým zkušenostem se logicky nabízela možnost jeho uplatnění v Rádiu Svobodná Evropa v Mnichově.

Do RFE nastoupil Pavel Pecháček koncem roku 1968, nějakou dobu po novém hlasateli Pavlu Minaříkovi. Minařík přišel do emigrace i do mnichovského RFE záměrně již jako agent komunistické rozvědky. O necelých osm let později se stal v Československu všeobecně známým rozvědčíkem a „kapitánem". Minařík velice často referoval komunistické rozvědce do Prahy o rodině Pecháčkových. Nejen o práci v RFE, ale i o soukromém životě. Stejně jako dříve na otce, vedla rozvědka StB od roku 1969 podsvazek

11 *ABS*, f. I. správa SNB, OBS reg. č. 10081/ 4400. Spis r. č. 15237 v kategorii „kandidát informátora", registrovaný 13. května 1966 5. oddělením 2. odboru Správy StB Praha, byl původně uložen do archivu StB 22. února 1967, ale do současnosti se nedochoval. Část dokumentů ze spisu, popisující snahu StB získat P. Pecháčka jako prostředníka k zaverbování otce, se zachovala v podsvazku objektového svazku vedeného rozvědkou StB na RFE. V tzv. Cibulkově seznamu tajných spolupracovníků StB je P. Pecháček uveden s údaji: Pavel Pecháček, nar. 2. 7. 1940, r. č. 15237, součást: S StB Praha, kategorie spolupráce: důvěrník. Tento údaj odporuje skutečnému záznamu z registru svazků StB. Oba údaje se až na rozpor v kategorii („důvěrník" – „kandidát informátora") vztahují k stejnému spisu StB. Jak je to možné? Původní počítačové databázi svazků StB nazvané Evidence zájmových osob (dnes vedené Archivem bezpečnostních složek) je podřazena tzv. poslanecká databáze. V ní uvedený záznam k osobě P. Pecháčka se shoduje s údajem obsaženým v tzv. Cibulkově seznamu. Je to proto, že „poslanecká databáze" je přepisem některých údajů z registrů svazků (jméno, příjmení, datum narození, registrační číslo svazku, krycí jméno, součást StB, která svazek vedla). Přepis byl pořízen v r. 1990 personálem parlamentní komise pro prošetření událostí 17. listopadu. Důvodem pořízení přepisu byla lustrace poslanců parlamentu ČSFR (proto se databáze nazývá „poslanecká"). Při přepisu r. 1990 byly některé údaje, např. kategorie „informátor" a „kandidát informátora" zjednodušeny na záznam „důvěrník". Důvod není znám. Přitom kategorie „informátor" byla zrušena až v roce 1972 a nahrazena kategorií „důvěrník". Už proto je tento konkrétní údaj nesmyslný. Digitální přepis pořízený pro komisi byl pak kýmsi předán Petru Cibulkovi a tak vznikly „Cibulkovy seznamy". Pavel Pecháček tedy nebyl informátorem, ani důvěrníkem StB. Nijak s StB nespolupracoval. (Poznámka je zveřejněna na výslovné přání autora. ÚSTR i ABS ke své práci využívá výhradně originální podobu informačních systémů, převzatých od různých subjektů v rámci delimitací k 1. 2. 2008 dle zákona. Informačnímu systému Evidence zájmových osob bývalého statisticko-evidenčního odboru VOS FMV pochopitelně není podřazena tzv. poslanecká databáze, pozn. red.)

12 *ABS*, f. I. správa SNB, OBS reg. č. 10081/ 440. Záznam o pohovoru, 11. 4. 1967. Na každého zaměstnance čs. redakce RFE byl veden podobný podsvazek.

13 Tamtéž.

i na Pavla Pecháčka. Byl ukončen roku 1975 a do té doby měl téměř 200 listů.[14]

Pecháček používal ve vysílání RFE pseudonym Petr Horák. Pracoval jako redaktor, reportér (včetně oblasti sportu) a režisér. V této profesi mimo jiné realizoval i světovou rozhlasovou premiéru hry Egona Hostovského Osvoboditel se vrací.

Pro situaci v československé redakci RFE byl po kolapsu pražského jara a reformního hnutí v Československu charakteristický dříve prakticky nemožný jev: příliv nových pracovníků – bývalých členů KSČ. Nástup odborně schopných a mladších lidí vyvolával rozporné reakce v řadách stávajících pracovníků z řad tzv. poúnorového exilu. Noví, fundovaní pracovníci s živými kontakty a zkušenostmi z domova znamenali pro vysílání RFE do Československa novou a nespornou kvalitu.

Postavení Pavla Pecháčka bylo v RFE ojedinělé. Přišel ve vlně komunistů, ač sám nekomunista a křesťan. Navíc měl v RFE otce na vlivném místě. To poslední jistě přispívalo k jeho důvěryhodnosti. Jeho postavení bylo ale právě kvůli tomu nejisté, protože mohl být považován za chráněné „protekční dítě“. Svojí prací ale bezpochyby prokazoval skutečné schopnosti.

KAUZA „PRAMEN X“

Minaříka a rozvědku napínal Pecháček počátkem sedmdesátých let svým tajným informačním zdrojem „z ÚV KSČ“. Rozvědka měla eminentní zájem zjistit, kdo z dobře informovaných vyšších stranických funkcionářů dodává Pavlu Pecháčkovi informace. Předpoklad byl, že se jedná současně o tajného spolupracovníka kontrarozvědky StB. Rozvědka podezřívala dokonce kontrarozvědku StB, že pod jejím krytím existoval v letech 1969–1971 „informační kanál čs. pravice do RFE“.

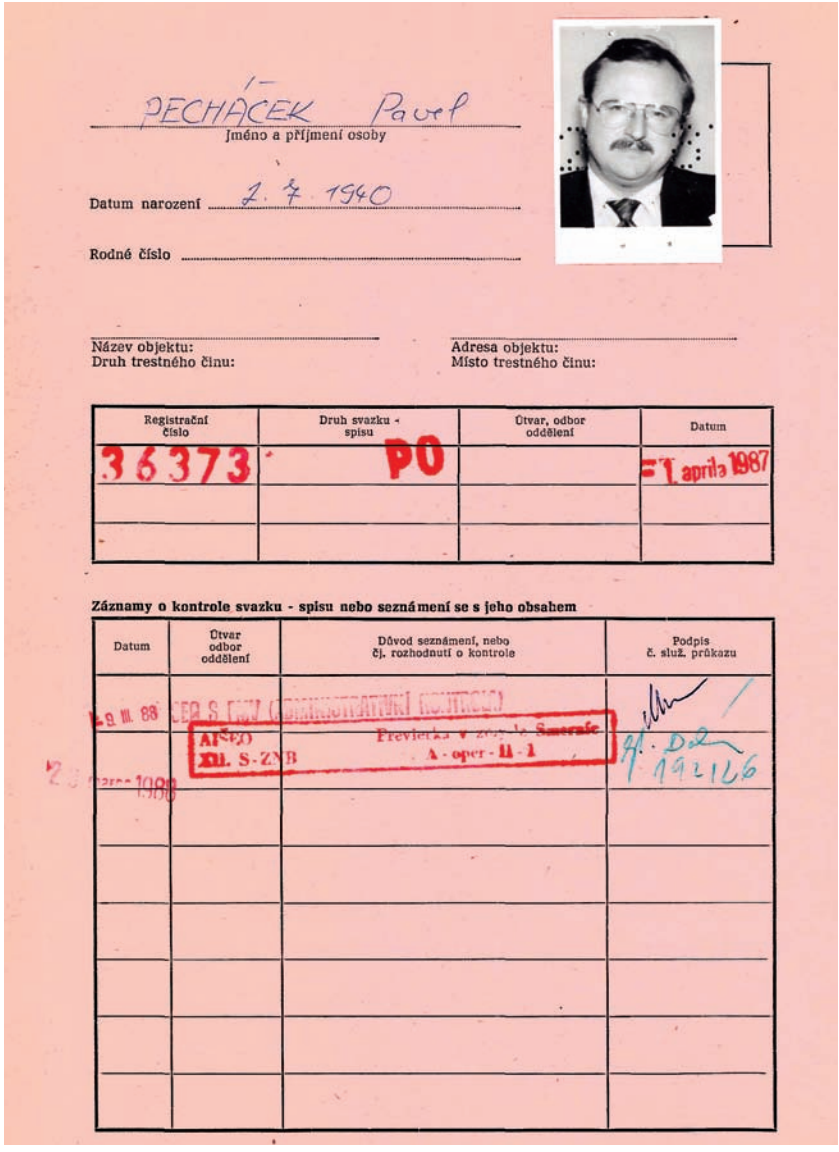

PECHÁČEK Pavel
Jméno a příjmení osoby

Datum narození 2. 7. 1940

Rodné číslo

Název objektu:
Druh trestného činu:

Adresa objektu:
Místo trestného činu:

Registrační číslo	Druh svazku - spisu	Útvar, odbor oddělení	Datum
36373	PO		1. aprila 1987

Záznamy o kontrole svazku - spisu nebo seznámení se s jeho obsahem

Datum	Útvar odbor oddělení	Důvod seznámení, nebo čj. rozhodnutí o kontrole	Podpis č. služ. průkazu
9. III. 88	CEB S ENV (ADMINISTRATIVNÍ KONTROLA)		
23. marca 1988	AIŠEO XII. S-ZNB	Převlečka v zdroje Smerník A - oper - II - 1	H. Dol 192126

Rub obálky spisu prověřované osoby vedeného od roku 1987 na Pavla Pecháčka Správou StB Bratislava Foto: *ÚPN Bratislava*

Pavel Pecháček o tajemném zdroji později řekl, že jej tento člověk počátkem sedmdesátých let sám vyhledal s nabídkou prodeje informací. Na Západě se tento „dobroželatěl“ ocitl na jedné z legálních služebních cest z Československa. Od té doby se Pavel Pecháček s „panem Tichým“ sešel na různých místech v Německu a Itálii ještě třikrát. Podle Pecháčka nebyl „pan Tichý“ členem ÚV KSČ, ale měl k těmto místům blízko. Jeho informace z prostředí ÚV KSČ, ale i ÚV KSSS odpovídaly skutečnosti, byly velmi

14 Tamtéž.

Ve Svobodné Evropě koncem osmdesátých let: Pavel Pecháček, Milan Schulz Foto: *Josef Rakušan*

zajímavé a cenné, Pavel Pecháček za ně Tichému platil po 100 DM.[15]

Tímto informátorem byl ing. Josef Tichý, který pracoval očividně pro obě strany. Tichý se narodil 12. ledna 1924. Byl novinářem, v době 1968 až 1969 konzultantem tiskového odboru ÚV KSČ (!). V tzv. krizovém období byl hodnocen pozitivně pro pevné „marx-leninské a internacionální stanovisko". Tichý byl od roku 1962 skutečně důvěrníkem StB, v roce 1965 jej pak Státní bezpečnost převedla do kategorie agenta, krycí jméno „Werner", též „Wagner". Byl využíván do celé řady kontrarozvědných akcí, převážně proti západním novinářům, cizincům, diplomatům. V roce 1969 dostal Tichý úkol podávat informace i o pracovnících RFE. V podsvazku vedeném rozvědkou na P. Pecháčka se dochovala zmínka o zprávě, kterou Tichý přinesl o Pecháčkovi Státní bezpečnosti v červenci 1971. Setkal se s ním osobně při cestě přes Německo a touto zprávou mohl naopak krýt předání informace Pecháčkovi. Tichý měl slušné zpravodajské možnosti, jezdil totiž velmi často pracovně do zahraničí, ale stýkal se například i s diplomaty velvyslanectví USA v Praze. V letech 1971–1974 byl zaměstnán v redakci týdeníku Květy. V roce 1972 se dostal do konfliktu s šéfredaktorem Květů Milanem Codrem. Tichý jej kritizoval, že údajně zaměstnává v redakci bývalé členy KSČ, tzv. osmašedesátníky. Evidentně si tak jistil svoji pevnou pozici a pověst spolehlivého stranického kádru. Nikdy na něj proto nepadl ani stín podezření. Spolupráce s Tichým

15 Rozhovor autora s Pavlem Pecháčkem, 2. 4. 2007.

Fotografie z tajného sledování Pavla Pecháčka Státní bezpečností v Praze v červenci 1986. Po osmnácti letech doma. Foto: *ABS*

byla Státní bezpečností ukončena v roce 1976 pro ztrátu možností – stal se členem redakce časopisu Federálního ministerstva vnitra Signál a navíc byl jako agent StB „dekonspirován" i před některými kolegy z redakce časopisu Květy.[16]

Ing. Josef Tichý tedy s největší pravděpodobností využíval svého pevného politického postavení a důvěry StB k tomu, aby si přivydělal občasným prodejem informací Svobodné Evropě. Jestli byly motivem tohoto velmi riskantního podnikání jen peníze a zda to byly jeho jediné aktivity tohoto druhu, se už bohužel nedozvíme. Josef Tichý zemřel 24. července 2006, krátce předtím, než byl autorem tohoto textu identifikován a mohl být osloven. Státní bezpečnosti se nikdy nepodařilo „muže X" identifikovat.[17]

Pavel Minařík, který se navenek Pecháčkovi vlichocoval a snažil se s ním udržovat co nejbližší vztahy, usilovně vymýšlel, jak tajemného informátora odhalit. V roce 1972 navrhoval rozvědce například vylákat Pavla Pecháčka do Vídně, tam jej unést nebo zbít a donutit jej, aby jméno prozradil. Minaříkovy úvahy skutečně přesahovaly rámec normálu: *Jeho děti* [Pavla Pecháčka] *si hrají přímo před domem. Syn* [Pavel] *je velice přítulný, když slyší, že ho někdo volá česky. I když dotyčného nezná, rozběhne se k němu a povídá. I na tomto poli by se dalo něco pro vystrašení Pavla Pecháčka udělat.*[18]

16 *ABS*, f. agenturní svazky, a. č. 676496 MV (reg. č. 24498, svazek agenta krycí jméno „Josef Werner", resp. „Wagner", vlastním jménem Josef Tichý.

17 Tamtéž. První registrační číslo z 29. 5. 1964 bylo uvedeno jako podsvazek objektového svazku (23503/26), později reg. č. 24498, respektive r. č. 1558.

18 *ABS*, f. I správa SNB, reg. č. 44947/ 024 (krycí jméno „Ulyxes", respektive „Pley", pravé jméno Pavel Minařík). Opis vlastnoruční zprávy agenta „Pleye" z 16. 6. 1972.

V listopadu 1989 ve Svobodné Evropě v Mnichově: Milan Schulz, Pavel Pecháček, Lída Rakušanová. Před odjezdem Pavla Pecháčka do Prahy. Foto: *Josef Rakušan*

VE SPOJENÝCH STÁTECH

V dubnu 1974 musel Pavel Pecháček RFE opustit. Kvůli krácení rozpočtu se snižoval stav zaměstnanců, a tak šel jako syn šéfa mezi prvními. Ucházel se pak o zaměstnání v československých redakcích BBC a VOA. Uspěl v obou konkurzech a nakonec si zvolil Voice of America – Hlas Ameriky. Přestěhoval se s rodinou do USA, kde získal již v listopadu 1974 americké občanství.

V roce 1977 byl na Pavla Pecháčka kontrarozvědkou StB založen spis prověřované osoby pod heslem „Plummer". Z obsahu vyplývá, že šlo o rutinní rozpracování exulanta, které nemělo naději na úspěch, a materiál nepřináší žádné nové skutečnosti. Dokumenty vycházejí výhradně z informací zjištěných při prošetřování posrpnové emigrace nebo případně z pohovorů s tchyní Pavla Pecháčka, která se opakovaně, ale marně snažila navštívit dceru a vnoučata v USA.[19]

Asi v souvislosti s tímto operativním rozpracováním bylo v roce 1977 zahájeno rutinní stíhání v nepřítomnosti pro trestný čin podle § 109 trestního zákona – opuštění republiky. Vzhledem k nepřítomnosti manželů Pecháčkových bylo stíhání stejně rutinně podle trestního řádu přerušeno 23. prosince 1977.[20]

Československé vysílání Hlasu Ameriky (Voice of America – VOA) patřilo spolu s RFE mezi nejposlouchanější zahraniční rozhlasové stanice v Československu. VOA byl vládní stanicí USA a měl za úkol především prezentovat v zahraničí americkou politiku a obecně život v USA. Zájem

19 *ABS*, f. svazky kontrarozvědného rozpracování, a. č. 809953 (SPO „Plummer" , reg. č. 27390, zaveden S-StB Praha 28. 4. 1977). Dne 11. 3. 1983 byl spis předán na Oblastní odbor StB České Budějovice (I. S-SNB). Zde měl být proti Pavlu Pecháčkovi přes jeho bratra využit jeden z tajných spolupracovníků StB, ovšem z plánů nakonec bez pokusu sešlo. Spis 14. 5. 1987 uložilo 1. oddělení 1c odboru S-StB Praha.

20 *ABS*, f. vyšetřovací spisy, a. č. V-27293 MV (uložen do archivu 14. 6. 1979).

VOA o dění v zemích, pro něž bylo vysílání určeno, nebyl tedy primární. V tom se lišil od RFE, pro které byl naopak vývoj v cílové zemi zcela zásadní.

Aby nebylo někým spojováno vysílání RFE a VOA, musel Pecháček ve VOA používat nový pseudonym Pavel Skála. Pavlu Pecháčkovi se počátkem osmdesátých let přesto podařilo „izolacionismus VOA poněkud narušit a do vysílání prosadit například legendární vstupy exulanta a vídeňského dopisovatele VOA Ivana Medka, jehož zasvěcené příspěvky o opozici a její perzekuci v Československu se staly obecně známým a cenným zdrojem informací.

Pavel Pecháček se na jaře 1985 stal ředitelem čs. vysílání VOA a velice pozvedl jeho úroveň a tedy poslechovost. O tom svědčí i cena Muž roku, kterou mu VOA v roce 1987 udělil.

Rovněž v době činnosti pro VOA byl o Pavlu Pecháčkovi shromažďován Státní bezpečností materiál. Ovšem v USA byly možnosti rozvědky přece jen omezené. StB plánovala dostat se k Pavlu Pecháčkovi pomocí známého z mládí, což byl plán nereálný a nerealizovatelný.[21]

Vstup do budovy RFE/RL v Anglické zahradě v Mnichově, stav v roce 1990

Foto: *Josef Rakušan*

NÁVRATY

V letech 1986 a 1987 se uskutečnily ojedinělé výjezdy Pavla Pecháčka jako novináře do Sovětského svazu a Československa. O pozadí a smyslu cest se spekulovalo, vyvolávaly nejrůznější dohady, politická očekávání, ale i podezření. Jako nelegální exulant s přerušeným trestním stíháním za trestný čin opuštění republiky mohl mít teoreticky Pavel Pecháček v Československu problémy. Byla ovšem druhá polovina osmdesátých let a Pecháček byl občanem USA. Určitou roli mohla hrát i skutečnost, že první návštěva směřovala do SSSR. Když proběhla bez incidentu, usnadnilo to i další přijetí v Praze.

Po podepsání americko-československé kulturní smlouvy v první polovině roku 1986 chtěl Pecháček vytvořit předmostí pro přímou přítomnost VOA v Československu. Jel do SSSR jako americký občan, přesto byly již s udělením víza určité problémy. Až hrozba amerického State Departmentu recipročním vypovězením sovětských novinářů napomohla udělení víz pro čtyři americké novináře na Hry dobré vůle v roce 1986.

Na tuto cestu navázala v červenci 1986 cesta do Prahy. 20.–27. července 1986 se tu uskutečnil Pohár federace – světová tenisová soutěž družstev žen. Této akce se ale Pavel Pecháček účastnil jen jako divák. Bylo mu tehdy dokonce uděleno diplomatické vízum. Přesto jej StB zprvu nechtěla pustit ani z tranzitu letiště a o Pecháčkově pobytu v Československu rozhodl nakonec údajně sám Gustáv Husák. Po dobu pobytu byl Pecháček pod intenzivní kontrolou StB.[22] Byl trvale sledován Správou sledování StB od příletu do Prahy 21. července až do odletu 28. července 1986. Požadavek na sledování v akci Pecka vznesl za 6. odbor II. správy SNB (číslo svazku 9726/14 – krátkodobě akreditovaní novináři) kpt. Ivan Mikuláš.[23]

V ČSSR byl Pecháček v kontaktu se zdejším americkým velvyslancem. Svou přítomností podpořil účel cesty – upevnění pozice VOA v ČSSR. Jako dopisovatel VOA pak do Československa přijížděl pravidelněji z Vídně Jolyon Naegele.

Další Pecháčkova cesta do Československa se pak uskutečnila v únoru a březnu 1987, kdy sledoval Světové akademické hry (univerziádu) ve

21 *ABS*, f. I. správa SNB, OBS reg. č. 10833/ 331, podsvazek vedený OO Státní bezpečnosti v Českých Budějovicích pod krycím jménem „Pech".

22 *ABS*, fond X. správy SNB, inv. j. 715, Informace z 3. odboru X. správy SNB, 1986.

23 *ABS*, f. IV. správa SNB, spis vedený na Pavla Pecháčka.

slovenském Popradu. Důsledkem bylo zavedení spisu „prověřované osoby" 8. dubna 1987 1. oddělením I. odboru Krajské správy StB Bratislava pod heslem „Skala" (pseudonym z vysílání VOA). Důvodem byla prověrka „negativní činnosti", spočívající údajně např. v přesvědčování čs. občanů k emigraci a v získávání informací na cestách v ČSSR. Spis byl bez zvláštních výsledků ukončen 1. října 1989. Formálním důvodem ukončení byl odchod z funkce ředitele čs. vysílání VOA.[24]

Pecháčkovy cesty do zemí východního bloku se mohly uskutečnit díky jeho americkému občanství, ale zejména díky měnící se politické situaci v Sovětském svazu, Gorbačovově „glasnosti". Staly se pak samy signálem pozvolných změn. Přesto byly bezpochyby sledovány KGB i StB. Vysloužily Pecháčkovi zařazení do Systému sjednocené evidence poznatků o nepříteli.[25]

Jako úspěšný manažer byl počátkem roku 1989 vyzván vedením Svobodné Evropy, aby se ujal jejího čs. vysílání. V sovětském bloku byl tehdy již politický pohyb patrný, a tak stoupal význam vysílání RFE pro rostoucí opozici v Československu. Pecháček se funkce fakticky ujal až v červenci 1989. Skutečnost, že se syn stal jedním z otcových nástupců, byla možná jen díky úspěšné práci mimo RFE, totiž ve VOA.

Po 17. listopadu 1989 přijel Pavel Pecháček do Prahy a tři dny telefonicky posílal z Václavského náměstí reportáže z demonstrací. Po několika dnech, 24. listopadu 1989, byl ale z ČSSR vypovězen. O tom, že Pecháčkův pobyt v Československu nebyl režimu vhod, svědčí nepřímo skutečnost, že svazek Pavla Pecháčka v archivu rozvědky studoval příslušník 3. odboru I. správy SNB, a to 22. listopadu 1989. Jako důvod studia uvedl tehdy „účely aktivního opatření", což znamená, že rozvědka měla patrně v úmyslu nějak paralyzovat Pecháčkovy nepříjemné aktivity, například vypuštěním dezinformace.[26] Rozvědka – I. správa SNB „rozpracovávala" Pavla Pecháčka již od roku 1969, nejprve v rámci objektového svazku vedeného na RFE, od poloviny osmdesátých let pak v rámci svazku vedeného na VOA.[27] Po dobu exilu se jej rozvědka nepokusila ani jednou oslovit s nabídkou spolupráce.

Po roce 1989 nastala nová etapa v existenci RFE, které nyní mohlo v Československu svobodně působit. V květnu 1990 Pavel Pecháček za přítomnosti prezidenta Václava Havla a velvyslankyně USA v Praze Shirley Temple Blackové slavnostně otevřel pražskou kancelář RFE.

V nových politických podmínkách byl ale snižován rozpočet. Ještě v roce 1993 činil celkově cca 218 mil. dolarů, v dalším pak již jen 75 milionů. Z finančních důvodů nebylo tedy možné RFE udržet ve stávající podobě a podmínkách. Pavel Pecháček proto navrhl tehdejšímu řediteli RFE Rossu Johnsonovi přestěhovat RFE do levnější Prahy. Přestěhování bylo i určitým symbolem. Mělo zdůraznit, že dříve nesvobodná cílová země RFE nyní může převzít kontinuitu jeho působení. Pavel Pecháček mohl při jednáních o přestěhování využít své letité známosti s prezidentem Václavem Havlem, navíc byl tehdejším kancléřem bývalý spolupracovník VOA Ivan Medek. Stěhování se uskutečnilo v průběhu roku 1994.

České a slovenské vysílání RFE z Mnichova bylo ukončeno 30. června 1994. Pro zajímavost: polské vysílání skončilo roku 1995 a maďarské po roce 1989 vůbec nepokračovalo. Od 1.července 1994 už RFE vysílalo česky do světa výhradně z Prahy. Pavel Pecháček plnil tento úkol postupně. V Mnichově počet vysílacích hodin snižoval a v Praze ho pozvolna zvyšoval. Od 25. února 1994 do října 2001 byl Pavel Pecháček prezidentem Rádia Svobodná Evropa, což byla stanice vysílající mimo vlastní RFE na frekvencích Českého rozhlasu. V listopadu 1995 Pavel Pecháček s tehdejším ředitelem Českého rozhlasu Vlastimilem Ježkem spoluzaložil stanici Rádio Svobodná Evropa/ Český rozhlas 6, složenou ze šesti různých převážně zahraničních stanic. „Šestka" vysílá na půdě Českého rozhlasu dodnes. V říjnu 2001 se Pavel Pecháček vrátil do RFE jako ředitel pro české záležitosti. Od roku 2008 působí jako poradce prezidenta RFE.

Životy Jaroslava a Pavla Pecháčkových byly osudově ovlivněny nacistickou i komunistickou totalitou. Oba se významným způsobem podíleli na dlouholetém narušování informačního monopolu komunistického režimu a jeho totální cenzury médií. Výzkum reálné role zahraničního rozhlasového vysílání na likvidaci komunistické totalitní moci a v úsilí o obnovu svobody a demokracie v Československu není uzavřen. Bezpochyby to byla role čestná a stejně čestné bude v historii RFE i místo Jaroslava a Pavla Pecháčkových. pd

24 *Archiv Ústavu pamäti národa SR*, fond prověřované osoby, a. č. 102713 (reg. č. 36373, „Skala").

25 Systém sjednocené evidence poznatků o nepříteli (SSEP) byl sovětským Výborem Státní bezpečnosti (KGB) budován od roku 1977 společně s bezpečnostními složkami zemí východního bloku. Měl obsahovat údaje o osobách, které byly považovány za nepřátele účastnických zemí SSEP. Jednou z kategorií vkládaných dat byly osoby pracující v tzv. centrech ideologické diverze, mj. v médiích, jako byly RFE a VOA. Proto SSEP obsahoval i údaje o Pavlu Pecháčkovi.

26 *ABS*, f. I. správa SNB, OBS reg. č. 10833, podsvazek vedený na Pavla Pecháčka č. 331 oblastním odborem rozvědky České Budějovice pod heslem „Pech", záznam o seznámení se svazkem.

27 Tamtéž, OBS reg. č. 10081/ 440, respektive 10833/331.